

מסורת הש"ס

א) ואפרישה מודר ואי כנ"ל. רש"י (ג) [לעיל יד:]; א) נדה יד. [כריתות ח:]; ד) בדפויי הגי' אלה, (ס) [ג"ל דרב], ו) גירסת הערוך וטיב ופי' שם האבר כן, ו) יצמות נה: [סנהדרין נה:]; ח) [נדה יד:]; ט) בדפויי הגירס' ממשמש, י) כנ"א: הוי, (ס) [דף ע:];

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה אכל וכו' לווסתן כדאמר לקמן מודורות ואין: (ב) ד"ה א"ל כי וזו היא בו' אט' אמת: (ג) ד"ה כי וכו' האיל דבעלמא אין חלק:

מוסף רש"י

נמצא על שלו. במסכת נדה בפרק כל היד (נד). דרך צנות יסבאל משמשות בשני עדים, שני מדיים לקנח אחד לו ואחד לה, נמצא על שני ודאי בשעת תשמיש היה ויובל נדה בשוגג הוה וידיים שמי מטלות (כריתות יז:) ואפילו לאחר זמן ששה לאחר צעלה זמן ארוך קודם קיעת כיעוט שהיה דס בשעת תשמיש (נדה יד:) טמאין. שניהם טומאת שבעה, כדון צועל נדה, כדמסי (ויקרא טו) ותהי נדמה עליו (שם).

רבינו חננאל

ואי עם הארץ הכנסה ופרישה בהעלם אחד ולאכול שני זיתי חלב בהעלם אחד דמי. וקיימא לן דאינו חייב אלא אחד. ואמרין אף בשלא סמוך לווסתה. ובמאן אמרו הני דחייב שתיים אי ת"ח אפילו אחת אינו חייב. מאי טעמא אכניסה אנוס הוא וקיימא לן דכל אנוס פטור הוא דמאי הוה ליה למיעבר וכו' לא ימשש מטתו לעולם הלכך פטור הוא. אפרישה מודר. ומיד לאו בר קרבן הוא ואי עם הארץ אפרישה מחייב אכניסה פטור דאנוס הוא. והדר רבא ופריך כסמוך לוסתה ובת"ח ידוע אכניסה אנוס הוא וקיימא לן למיפרש עונה סמוך לווסתה כו' כדאמרן. אפרישה נמי מיחייב דהא לא ידע שהפרישה מיד אסורה ובשתיחון שוגג הוא לפיכך חייב שתיים: אמר רבא שתייהן שנינו חיובן במשנתנו. פרישה דתנן ופירש מיד חייב כו'. כניסה דתנן במסכת נדה פ"ב נמצא על שלו טמאין וחייבין

ואי צעם הארץ. שהוא שוגג על שתייה: **אכל שני זיתי חלב בהעלם אחד הוא**. שלא נודע לו צין זה לזה ואינו חייב אלא אחת אף זה לא נודע לו צין כניסה לפרישה שחטא שכשאמרה לו נטמאתי אינו יודע שנתחייב על הכניסה כסבור אנוס

שמוזהרין ישראל לפרוש מן נשותיהן סמוך לוסתן (א) ואין זה אנוס אלא שוגג וכיון דלא למד נמנא שלא ידע צין כניסה לפרישה שחטא והוה ליה צא על נדה שמי צעילות בהעלם אחד: **אלא בשלא סמוך לווספה**. זה אנוס על הכניסה הוא שלא היה לו לעלות בדעתו: **ואי בטלמיד חכם ולא חדא לא מתייב**. דלכניסה אנוס ואפרישה מויד: **ואי צעם הארץ חדא הוא דמייחייב אפרישה**. דאומר רבא לעולם בסמוך לוסתה ובתלמיד חכם יתלמיד חכם לזו ואין תלמיד חכם לזו אמר רבא ותרוייהו תניניהו כניסה תנינא פרישה תנינא פרישה תנינא ^אדקתני היה משמש עם הטהורה ואמרה לו נטמאתי ופירש מיד חייב כניסה תנינא ^אדנמצא על שלו טמאין וחייבין בקרבן מאי לאו ^בבסמוך לוסתה ואכניסה א"ל רב אדא בר מתנא לרבא לעולם אימא לך בשלא סמוך לווסתה

דסבור יכולני לבעול ואפרישה אומר מותר ושני זיתי חלב בהעלם אחד לא הויה שהרי תלמיד חכם הוא לזו שלא היה לו לבעול סמוך לווסתה ואין זה אנוס אלא שוגג כסבור יכולני לבעול קודם וכו' אמרה לו נטמאתי ידע שחטא אכניסה והויה ליה ידיעה צין כניסה לפרישה. וא"ת מויד הוא צבעילת סמוך לוסתה אין זו קשיא שאין כרת וחיוצ חטאת על סמוך לוסתה עד שחטמא וצבעילת הטמאה שוגג הוא כסבור יכולני לבעול: **נמנא על שלו**. דס וצבעילת הטמאה שוגג הוא כסבור על המפה שקנח זה אחר תשמיש: **טמאים**. שניהם טומאת שבעה היא משוס נדה והוא משוס צועל נדה דודאי ראתה דס קודם צעילה או בשעת צעילת תשמיש: **וחייצין**. שניהם צקרבן: **שלא כסמוך לווספה**. דלכניסה אנוס ואפרישה הוא דמתייב ליה כגון שאמרה לו נטמאתי ופירש בקושי. לקמן פריך הא נמנא קתני: **פרישה למה לי**. לרבי שקידר את המשנה לאשמועינן: **הא תנא ליה**. הך ממתי' דשזבעות: **אידיד דעמי למיתני נמנא על שלה**. שמחלק שס ^א צין קנחה מיד לקנחה לאחר שעה שצקנחה מיד קתני טמאים ומייצים צקרבן וכלאחר זמן דאיכא למימר לאחר תשמיש ראתה קתני פטורין מן הקרבן: **בסר הכי**. בקיעות שאחר תשמיש קאלמר: **א"ל רבא**. לרב אדא: **אייס מאי דקאמר לך**. רבינא רבך דלא בפרישה מליית לאוקומה: **אמר ליה היכי מליית לאוקומה בכניסה דמני עלה דההיא** נמנא על שלו וזו היא מלות עשה

שצנדה: **ואם איפא**. דככניסה איירי מלות לא תעשה היא ואין כאן עשה: **א"ל אי סניס חסר וסני הכי (ג)** . אם אמת שונה הכרייתא תקן אותה בלשון חסורי מחסרה ומני הכי וזו היא מלות לא תעשה שצנדה היה משמש עם הטהורה ואמרה לו נטמאתי ופירש מיד זו מלות עשה שצנדה כל זה נריך להוסיף על משנתך: **נועץ לפרינו**. כלומר יעמיד עצמו בלא דישה עד שימות האבר: **וטועיה**. ואשריו כלומר זו היא הטובה לו: **ואם אומרם**. ממתי' דקתני פירש מיד

דמשמע על פירש צאצר מת פטור שמעינן מינה שהמשמש צעירות מיד **נמי ליפטר**. הואיל (א) ואין חלוק פטור לאצר מת ^ט ומשמש בקושי: **מלינו ארוכה וקלרה**. חילוק צין קלרה וארוכה שאם האריך ושהה פטור ואם פירש בקלרה כלומר מיד להוי ^י חייב:

ידיעות הטומאה פרק שני שבועות

יח.אי בעם הארץ אידי ואידי אבל שתי זיתי חלב בהעלם אחד הוא.

משמע הכא דלע"פ שנודע לו צינתיים שצא על הנדה כיון שלא נודע לו שנתחייב חטאת שסבור להיות אנוס חשבינן ליה בהעלם אחד וכן פירש צקונטרס וא"ת דלמר צפ' כלל גדול (שבת דף עא. וסס) צעי מיניה ר' ירמיה מר' זירא קצר וטמן כחצי גרוגרת בשגגת שבת חזון מלאכה וחזר וקצר כחצי גרוגרת בזדון שבת ושגגת מלאכה מהו שיטערפו א"ל חלוקים הן לחטאות ולא מיטערפי פירוש שאם היה בכל פעם כגרוגרת היה חייב שמי חטאות לע"פ שלא היתה ידיעת איסור צינתיים וי"ל דרבא לטעמיה דסבירא ליה התס"י דלינו חייב אלא אחת אי נמי התס' חשיב ליה ידיעה כיון שנודע לו כל מה שהיה ספק בלאותה שעה:

לעולם אימא לך שלא בסמוך לוסתה ואפרישה. והוא הדין דה"מ למימר צסמוך לוסתה ואפרישה: **ורבא נמצא קתני**. תימה דעדיפא מיניה הוה מזי למיפוך מהא דקתני סיפא נמנא על שלה טמאים מספק ופטורין מן הקרבן ואמאי פטור כיון דלמרה נטמאתי:

הבשמשש מת בעריות פטור. והא דתנן בפרק צ' נדנה (דף יד.) נמנא על שלה כשיעור וסתה חייצין צקרבן ומפרש בגמרא משל לשמש ועד זה נכנס זה ויולא זכרין לאוקומה דפירש בקישוי דאי צפירש מת אין זה שיעור וסתה: **דאי"ס"ד חייב בו'**. כל מה שמדקדק רצא מן המשנה יכול לדקדק

מן הפסוק דנפקא לן בשמעת' אזהרה למשמש עם הטהורה ואמרה לו נטמאתי לא תעשה שבאמר ואל אשה בנדת טומאה לא תקרב וגו' אמר רב פפא האי לא תקרב לא תפירש נמי הוא כדכתיב האומרים קרב אליך אל תגש בי כי שדתיך פי' הרגישה שטמאת והוריעה אותך לא תקרב צעקן אליך מיד ותגלה ערותה אלא נעוץ צעניך בקרקע עד שימות האבר ויסור קשורו ואח"כ תפירש. ואמר ליה תני במתניתין וזו היא מצות לא תעשה ועשה שבגדה שחייבים עליה. היה משמש עם הטהורה ואמר לו נטמאתי כו'. אמר רבא זאת אומרת משמש מת בעריות כשהוא אבר מת מן הגדה. אביי אמר לעולם משמש מת ולהכי לא תנא ארוכה וקלרה צנדה שהפטור אינו על ידי שהיא צעילה קלרה אלא ע"י שאין כאן צעילה כלל אלא לאצני דלמר חייב וצעילה היא כשפירש צאצר מת הי"ל למתני פירש צארוכה דהיינו הגלה מרובה חייב וצקלרה שמקלר הנאת תשמיש דהיינו הגאה מועטת פטור דאי סלקא דעתך חייב הכא מאי טעמא פטור משום דאנוס הוא אי אנוס הוא כי פירש מיד נמי גיפטר אנוס הוא אמר ליה אביי לעולם אימא לך המשמש מת בעריות חייב והכא מאי טעמא פטור משום דאנוס הוא והא דאמרת כי פריש מיד אמאי חייב שהיה לו לפרוש בהנאה מועטת ופירש בהנאה מרובה אמר ליה רבה בר חנן לאביי אם כן מצינו ארוכה וקצרה בנדה ואנן

דהיינו הגאה מועטת פטור דלא נטעי למימר משמש מת צעירות פטור מדשצקינן להאי לישנא דתנן גבי מקדש ומשני דלהכי שצקינן משום דלא מייתי שפיר כיון דארוכה דהתס קלרה דהכא וכו' תימא דליתני איפכא צקלרה חייב צארוכה פטור כיון דלא מזי למיתני כי התס שצקינן לההוא לישנא לגמרי ועוד שאם כן לא היה שונה טעם הפטור והחיוצ דלדרכה ארוכה משמע טפי חיוצ וקלרה פטור:

אלמא

הכא **סלקא דעתך**. צעלמא חייב הכא מאי טעמא פטור: **משום דאנוס הוא**. דאין לו עוד מה לעשות: **כי פירש מיד נמי ליפטר**. הואיל (א) ואין חלוק פטור לאצר מת ^ט ומשמש בקושי: **מלינו ארוכה וקלרה**. חילוק צין קלרה וארוכה שאם האריך ושהה פטור ואם פירש בקלרה כלומר מיד להוי ^י חייב: ואנן

עין משפט גר מצוה

מח א מיי פ"ה מהל' שגגות הלכה ז:
ב מיי שם הל' ז:
ג ג מיי שם הל' ז:
גא ד ה ו מיי שם הל' ו:
גב ז מיי פ"ד מהל' אסורי ביאה הלכה יא סמג לאוין קיא ועשין רמג טוש"ע י"ד סי' קסא עניף ד:
גג ח מיי שם פ"א הל' יא סמג לאוין כ טור אה"ע סי' כ:

רבינו חננאל (רמבם)

קברין. פי' איש שישימש עם אשתו ונתקנה הוא בסמרטוט והיא נתקנחה בסמרטוט אחר והן נקראים עדים ואם נמצא דם על העד שלו ודאי עם נדה שימש. והן טמאין וחייבין קרבן כי בשגגה בשא בת לידו. ואמרינן מאי לאו בסמוך לוסתה ואכניסה דאי לא בסמוך לוסתה אלא בסמוך לווסתה. ואכניסה. ואתי למידחי האי דקדוקא דרבא ולאוקמא אפרישה ושלא בשעת ווסתה. ולא מתוקמא אפרישה מתקניי נמצא ונמצא השתא משמע. ואי אפרישה הוא הויא להו ידיעה מקמי הכי בעידנא דתשמיש. (ורח"י) אי הכי עשה ולא תעשה הוא. והאי דקתני זו היא מצות עשה שגנדה שחייבין עליה זו היא מצות עשה ולא תעשה הוה ליה למיתנא (א) פי' עשה כדחוקה דאמר ותהי נדתה עליו נדתה תהא עליו. מיכן אזהרה למשמש עם הטהורה ואמרה לו נטמאתי שלא יפירשו. לא תעשה שבאמר ואל אשה בנדת טומאה לא תקרב וגו' אמר רב פפא האי לא תקרב לא תפירש נמי הוא כדכתיב האומרים קרב אליך אל תגש בי כי שדתיך פי' הרגישה שטמאת והוריעה אותך לא תקרב צעקן אליך מיד ותגלה ערותה אלא נעוץ צעניך בקרקע עד שימות האבר ויסור קשורו ואח"כ תפירש. ואמר ליה תני במתניתין וזו היא מצות לא תעשה ועשה שבגדה שחייבים עליה. היה משמש עם הטהורה ואמר לו נטמאתי כו'. אמר רבא זאת אומרת משמש מת בעריות כשהוא אבר מת מן הגדה. אביי אמר לעולם משמש מת ולהכי לא תנא ארוכה וקלרה צנדה שהפטור אינו על ידי שהיא צעילה קלרה אלא ע"י שאין כאן צעילה כלל אלא לאצני דלמר חייב וצעילה היא כשפירש צאצר מת הי"ל למתני פירש צארוכה דהיינו הגלה מרובה חייב וצקלרה שמקלר הנאת תשמיש דהיינו הגאה מועטת פטור דאי סלקא דעתך חייב הכא מאי טעמא פטור משום דאנוס הוא והא דאמרת כי פירש מיד אמאי חייב שהיה לו לפרוש בהנאה מועטת ופירש בהנאה מרובה. אמר ליה רבא בר חנן אי הכי מצאו ארוכה וקצרה בנדה

^[1] עיי רשבי"א